

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 k. — kr.
Félévre 5 " —
Negyedévre 2 " —
Egy órára 1 " —
Egyes szám ára 4 k.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IJ. MÓRÍ CZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Egy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzetű
hirdetéseknél a közlési díj arányos arón vétetnek fel. Helyez. díjma
den külön beiratagert 30 kr.

Közéletünk.

Debreczen, július 28.

Macaulay, a világ historikusainak egyik legelseje érdekesen fejtegeti azt a tényt, hogy a sajtó teljes felszabadítása Angliában nemesítő hatással volt az irodalomra, különösen pedig a hirlap-irodalomra.

Nálunk a hirhede vált 16. §-t, mely körül ma az egész politikai küzdelem folyik, azzal szokták megindokolni, hogy a tisztesség és a becsület szempontjából van szükség reá. A sajtónak, úgy mondják, nagyok a kinövésai, meg kell azt szabadítani ezektől a kinövésektől. Nem a becsületes sajtót akarják megszabályozni, hanem azokat, a kik a sajtóval visszaélnék.

Ezekkel szemben, a kik nem akarják megérteni, hogy a sajtó csak maga gyógyíthatja meg a maga kinövéseit, talán nem lesz érdektelen hivatkozni a Macaulay tanuságára.

Megérthetés végeit csakis némely tudnivalókat kell előrebocsátani.

Angliában egész III. Vilmosig az előleges cenzura intézménye állott fenn. Minden könyvet, füzetet be kellett mutatni a cenzornak s csak akkor volt szabad beadni azt sajtó alá, ha a cenzor megadta az engedélyt.

Ennek következtében a titkos nyomdáknek egész csoportja létezett, melyek meg nem engedett könyvekkel árasztották el a publikumot. Pinczékben, padlásszobákban, rejtett helyiségekben voltak felállítva a gépek. Az ajtó elé őrköztök voltak felállítva, a kik jelt adtak, mihelyt gyanut keltő ember közeledett.

Ily titkos nyomdákban ezrével kerültek ki nemcsak az ellenzéki tartalmú iratok, hanem olyanok is, a melyek lázadásra szólították fel a népet s nyíltan hirdették, hogy a királyt meg kell trónjától fosztani. III. Vilmos uralkodásának első éveiben csak úgy hemzsegett ily nyomtatványoktól Anglia fővárosa.

Sokan rajtavesszettek, de ez korántsem tartotta vissza a többieket hasonló vállalkozásoktól.

Az angol parlament kezdte belátni tehát, hogy a cenzura az efajta nyomtatványok ellen rossz orvosság.

A mellett látni kellett azt is, hogy egyes férczművek könnyű szerrel nyerték el az »imprimatur«-t, ellenben jeles írók sokszor hónapokon át hiába várokoztak, míg műveiket leadhatták a sajtó alá.

Történt egy-két visszaélés is. A cenzor megadta a nyomtatás jogát oly munka számára is, mely mikor megjelent, meghotránkoztatta egész Angliát.

Ellenben be kellett szüntetni mindazokat a folyóiratokat, melyeket a közönség tájékoztatására indítottak meg egyesek. Ezek újságjainknak első próbái lettek volna, de a cenzura aprólékos akadékoskodásai következtében nagyon rendetlenül jelentek meg s emiatt később be is kellett szünniök.

A cenzurát elrendelő törvény mindig hat évre szólott, és lejártá előtt ismét további hat évre lett meghosszabbítva. 1695 május harmadikán volt a törvény lejáratának határideje; meg kellett volna hosszabbítani. De a parlament oly igen meg volt győződve e törvény félszeg voltáról, hogy senki sem merte indítványozni meghosszabbítását. Így történt, hogy május harmadika után a sajtóra nézve semmi törvény se létezett többé. Két hétre rá megindult az első újság, tiz nappal később már egy második s utánuk egész sorozat. Senkinek se jutott eszébe többé behozni akarni a cenzurát.

A hatást, melyet a sajtó felszabadítása óta tett, Macaulay a következőkben fejezi ki:

»Voltak oly gyenge emberek, a kik azt képelték, hogy a vallás- és az erkölcsiség rá van szorulva a cenzura oltalmára. Az eredmény fényesen megmutta, mennyire tévednek. Tény, hogy

gekkel. A h ü s ü l ö k b e n f ü r d ő u t á n pihentek az urak és urnők.

Nagyon szép fürdőháza volt itt a Gyulaffy-nemzetiségnek, a Gyulaffyak birtokát a XVIII. században az Eszterházyak kapták meg s az utolsó kurucz Gyulaffy, mikor kiement ősei örökéből, következő rigmust írta a csobánczi vár falára:

Jó boru Badacon,
Jó halu Balaton —
Isten hozzád Csobáncz,
Engem többet nem látsz.

De nemcsak kastélyaikban voltak fürdőszobák, de a gyógyhelyeket is felkeresték elődeink. A meleg forrásokat a régi időkben bányászok hívták, ezért mondja még most is a Szalonta vidéki, meg a sárréti biharmegyei paraszt a debreczeni czivis is, hogy P ü s p ö k b á n y a, meg F é l i x - b á n y a, a Nagyvárad közelében lévő gyógyforrásokra.

Csáky István, felsőmagyarországi főkapitány, a kit 1687-ben Karaffa az eperjesi vértörvényszékben hüllenségi gyanuba akart keverni, megszabadulva, Eperjesről egyenesen Krynica lengyelországi fürdőbe ment és innen írt levelet Bónis Lászlónak, biztatván a nemes urat, hogy: h a g y d o d a k i s s é t o l t s v a i s z ö l l ő s h á z a d a t é s j e r g y ö n y ö r k ö d n i a f e n y v e s e k k ö z é, a h o v á n e m é r e l b K a r a f f a k e z e.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Bimini.

— A „Debreczen” eredeti tárczája. —

Itt a boldogság szigetje,
A búbajos Bimini.
Itt az élet már nem földi:
Hanem égi, isteni.

Itt ezüst nem száll hajamra,
Nem kap ránczot homlokom,
Eltem' örök ifjúságban
Eldogelni úgy fogom.

Letheviz, mely elfeledtet,
Minden bánatot velem:
A gyönyört szikrázva habzó,
Mámorító szerelem.

Oh ez nem halál hazája,
Nem borongó alvilág.
Idvezült életre villan
Arnyéktalan égi láng.

Kedvesem tart átölvé,
Boldogságos nagy egék!
Földi gondok büs honába
Vissza többé nem megyek.

Jánosi Zoltán.

Hogy fürdőztek őseink.

— A „Debreczen” jogositott közleménye. —

Most mikor az emelotes kofferokkal megpakott bérkocsik egyre sürűben vágatnak ki az indóházak felé, — és a városi ember mekkül a Balaton bús hullámaiba, a Tatra fenyvesei közzé, vagy még messzebb, bizonyára érdekelni fogja közönségünket, hogy fürdőztek régelmult századokban.

A fürdőélet Magyarországon jóval korábban kezdődött, mint sok más nyugati kultúrallamban és a középkorbeli magyar főuraknak kastélyaiban mindenütt voltak fürdőházak, úgy, hogy a sok közül csak egyet említsék, Thurzó György nádornak fürdőszobája cobolyprémnel volt behuzva.

Tassy Klára 1650-ben hogy férjhez ment kelengyéjében fürdőlepedőket is kapott, még pedig, mint az inventárium mondja; 25 házi szőttés és 23 skófiummal kivarrott selyem feredőlepedőt.

Kápy Miklós budai várkapitány pedig 1388-ban pestmegyei tétényi uradalmaért Zsigmond királytól több sárosmegyei falut cserélt s egy régi avarkori romból Kapivárat építette, az építómesterrel kötött szerződésében ott áll, hogy: t a r t o z i k f e r e d ő h á z a t i s c s i n á l n i é s k é t k ő é s k é t r é z k á d d a l e l l á t n i.

A Balaton mentén már a XIV. században külön feredőházak voltak a váruraknak, vetkező és h ü s ü l ö k helyisé-

az előleges könyvizsgálat alig bírta a szabadosságot és istentelenséget némileg fokozni. De a mely napon irodalmunk felszabadult, elkezdődött ennek tisztulása is. Irodalmunk e tisztulását nem törvényhozók és tisztviselők közbenjárása eszközölte, hanem azoknak a művelt angoloknak nagy tömege, kiknek a jót és rosszat elébe tették, hogy izlésök szerint szabadon válasszanak. Mintegy százhatvan éven át (Macaulay történetének megjelenéséig) a mi sajtónk felszabadulása mind általánosabbá lett; s e százhatvan éven át az olvasók közérzete mind szigorubb korlátokat szabott az írók elébe. A vége az lett, hogy még az olynemű munkák is, melyek a tulajdonképpeni képzelet némi kiváltságával bírónak tekintettek, szerelmi dalok, szindarabok, beszédek: tisztességes hangon szólottak, mint a tizenhetedik század egyházi beszédei.

Vajjon a művelt magyarok izlése elég-e, hogy kiszorítsa lassanként a sajtóból a személyes rágalmaszokat, a becsmérléseket, a durva hangokat s mindazt a kinövést, a mely felől vádolják a sajtó egeseit?

BELFÖLD.

A parlamenti helyzet. A folyosón tegnap teljesen szétfoszott a béke hangulat. — Harcias hírek keringenek s meglehetősen határozott formában tartja magát a hír, hogy a miniszterelnök az ülések nagyobb mérvű meghosszabbítását és a Házszabályok megfelelő módosításával a klotúrt fogja indítványozni. — Csakhamar új hírt hoznak. Podmaniczky Frigyes br. a párt elnöke a pártot péntek este 6 órára értekezletre hívja össze, melyen a miniszterelnök befogja jelenteni pártjának a tervezett rendszabályokat. — A teremben az ülések meghosszabbításának indítványa feletti vita tovább foly s már végére jár. A vitát kétségkívül már a mai ülés elején bezárták volna,

1701-ben sávoyai Jenő herceg Csepel szigetén használta a Dunafürdőt, a sziget akkor a herceg birtoka volt s oda szép, nagy fürdőházat csináltatott. Ennek a romjai még a múlt század közepe után is megvoltak és Albert tescheni herceg, Mária Terézia veje, hordatta le azokat.

Esterházy Ferencz pozsony megyei alispán neje, Galanthai Bessenyei Ilona már a XVI. században látogatta meg a bajmócsi fürdőt, melyről Beniczky Péter, a költő, is emlékszik egyik levelében.

Erdekes, hogy a fürdőket már a középkorban is kellemeilen kérők elől való buvóhelynek használták, vagy pedig szétment partiek után vitték oda a leányokat. Erről tanuskozik Bakics Anna (Revay Mihályné) egy 1586-ban kelt levele, a melyben azt írja, hogy Honát egy morvai nemes ifju kért, ismét a fiának is kínálnak egy morvai leányt, az országos főmarsall hugát, de az lelkem urammal magyar vót és nevet kívánnánk, azért is a fiút küldjük Forgách uramhoz kiasasszony látásra, Honát pedig vizsem Stubnyára a fürdőbe.

Ungnád Kristóf horvát bannak neje, Lossonczy Anna Balassa Balint idealja, a kit Julia a név alatt tett halhatatlanná a legzsémbesebb, de legboldogtalanabb magyar uradalom, a horvátországi krapinapléti fürdőt használta több ízben. A banné saját

ha a néppárt tagjai közül hárman szólásra fel nem iratkoznak.

Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ma hosszasan értekezett Szilágyi Dezső képviselőházi elnökkel, aki kijelentette, hogy a klotúr elleni vitában nem elnököl.

A szabadelpárt tagjainak többsége el van határozva a klotúrra. Az erre vonatkozó javaslatot a párt pénteki ülésén tárgyalják és szombaton már beistesztik a Házban.

Karcolatok.

Debreczen, jul. 28.

A múlt napok parlamenti eseményeiben, két jeles férfunak egymáshoz közeleső nyilatkozata mindnyájunk figyelmét méltán megkaphatta.

Az egyik, gr. Tisza István olyanformát mondott: hogy az ellenzék részéről igen sokan szóltak a cukorprémium kérdéséhez, kik a dologhoz egyáltalában nem értenek, a másik Pulszky Gusztáv ur egyenesen a kompetenciájukat vonta kétségbe. Az első nyilatkozata sértő az ország minden választó polgárára nézve; a második pedig nemcsak sértő, hanem a hatást, együgyűségre építő olyan nyilatkozat, mely a legnagyobb mértékben bosszantó is.

Kérem, mi mindnyájan értünk a cukorprémium kérdéséhez. Nem olyan nehéz kérdés ez, mint akár az ecsedi lóp kiszáritása, akár a jogbölcselet megemészhetetlen konpilációja.

Igen egyszerű a dolog. A mi pénz a zsebünkben maradhatna, ne tegyük azt mindenáron az osztrákok zsebébe. Két iczi piczi parlamenti kis ember, Kossuth és Apponyi egyértelműleg így magyarázták ezt.

Olyan biztosan értjük mi ezt, mint azt, hogy 2-szer 2=4. Ha már ami meg a kompetenciára vonatkozik, úgy gondoljuk, hogy ez nemcsak a parlament minden tagját megilleti, hanem a misera plebs contribuentis is. Már azt a jogunkat mégis csak ne vegyék el tőlünk, hogy zsörtölődhessünk, ha a pénzünket kériik.

kisérétével jött és saját butorát, agyneműjét ezös készletét mind nagy társzekereken hozták. Külön épületben lakott és bécsi szakácsa főzött a báni asztalra.

Főuraink a külföldi fürdőket regében nem látogatták. Egyedül Telegdi István, Mátyás király egyik alvajdaja, említ külföldi fürdőt diákjával íratott levelében mondván, hogy nagy gyomorfájásai miatt valami híres franciaországbeli vizet látogatását javasolja az olasz doktor, de a kontyosoktól nem mer olyan hoszu utra indulni, mert hírlik, hogy Horvátországon at, Krajna felé megint piszkálódnának.

Bebek Györgyné — Patócsi Zsófia, Szád vár hősiés védőjének neje is tesz említést valami melegferdőről, melybe orvosságosfüvet tettek s a melyet az urnó 1656-ban használt. Rummy Katalin asszony, Bakács Sándor neje pedig 1640 körül egy vasvármegyei forrást használt kinosasszonyinyavalyá ellen, a mint ez föl van jegyezve a család diákja által vezetett diáriumban.

Bajalich Ádám báró, a hetéves háboru, de különösen az 1788—1790-iki török háboruk ősmert vitéze, 1790-ben, egy szegedi rokonához írott levelében említi, hogy: a Ditterbachnál szerzett kinos köszvény miatt a budai banya kát rendelte a felster, a

Egy naiv adoma jár a nép száján. Volt egyszer egy öreg grófnak egy kocsis, ki bizonyos idő multán átment a fiatal gróf szolgálatába. Az öreg gróf meglátogatta a fiát s régi kocsisa szállította ki a vasuti állomástól. Persze az öreg gróf borralvót adott neki; melyet a kocsis tenyerében tartva csak nézegetett csak nézegetett. Az öreg gróf már nem álhatta szó nélkül s e kérdést intézte hozzá: „Mit nézegetsz azon a koronán Miska fiam? Hat bizony méltóságos uram azt nézegetem, hogy még mikor a fiatal gróf urat hurczoltam így, nem egy koronát, hanem mindig öt forintot nyomott a markomba. Hjah Miska fiam! válaszolt az öreg gróf, „könnyű neki, mert neki még van apja, de nekem nincs, én árva vagyok. Na kérem, hát mi választó polgárok vagyunk ez az öreg gróf nekünk értenünk kell abhoz a politikához, hogy megnézzük: hová tesszük a garast. Mélyebb bölcseségre a cukorprémium kérdésénél nem tartjuk szükségesnek törekedni, mert rég megmondatott: A nagy bölcsességben nagy boldonság van a gyón.

TARKA-ÉLET.

»Aphrodite.«

Pierre Louys furfangoselmű író S az »Aphrodite« érdekes dolog; De ugy: ha nem rejt másat a palástja. Hanem csak azt, amit én gondolok. Nem Alexandriáról szól az ének, A mesterűj képet korunkról ira. Nem a »Pandemoszt« zengi ittas óda, Modern szerelmet sujtól a satyra. Hah, raffinált két undok őrvongése Lopás, gyilkosság és szentségtörés! Vért izzad a szív, amely eszmél s izzó Gyötrelmek közt satyrát ró a kéz.

Sebestyén diák.

Az Alexis bakák ünnepe.

Virágos jó kedve vala az Urnak, mikor megteremté a magyar huszárt, hanem a bakát sembüvában rázta bele az »örömlajbiba«, meg a feszes, zsímoros baka nadrágba, nagyot és merészet, szépet gondolt akkor is az Ur. A gyöngébb, megbotránkozásra hajlandósággal

hova Isten segedelmével szüzhavának első napján el is indulok.

Kazinczy Ferencz a zempléni megyei, Erdőbényét szerette különösen. Egy időben nagy gyengeség járta és akkor két egész hónapot töltött a kies helyen. Itt látogatta meg Berzeviczi György és Suvoszky László s itt beszélték meg az »Orfeus« című folyóirat tervét, melyet Kazinczy a múlt század nyolczvanas éveiben meg is indított.

Már ebben a században kényelmes, szép fürdőházakat építenek és a harminczas években már nemcsak beteg, de egészséges emberek is járnak fürdőzni.

Külföldi fürdőbe azonban tekintettel az utazás hosszadalmas voltára, akkor sem igen mentek még főuraink és valóságos szenzációt keltett, mikor Grassalkovich Erzsebet hercegnő — Esterháziné — jelen század elején a karlsbadi gyógyforrást használta.

A durgazdag urasszony tömérdek cselédet vitt magával, több rendbeli fogatot, úgy, hogy heti számlája ezer pengőre is rugott, a mi óriási pénz volt abban az időben.

Manapság, mikor a legszerényebb körülmények közt élő polgár is elmegy nvaralni, üdülni, szezonszerűnek tartottuk a régi világg fürdőiről és fürdőzőiről elmondani egyetmást.

Celesztin.

viseltető előfizetők kedvéért megjegyzem, hogy e cikkelyben valahányszor Urról beszélek, akkor a marsfiának saját külön Hadurát — kérem érteni.

Midőn pedig készen vala teljes tábori felszerelésével a baka, akkor az Ur ada nekie puskát is, hogy a hadúnak üres óráiban legyen az időt mivel elbábrálni: és rezes gombokat is megfelelő számmal a »waffenrock«-ra, miben meg a snajdig tiszturak, mint tükörben, bajszait, hogy hegyesre pödörhessék... Oldalbordájából azonban a bakának egyet sem szakítja az Ur ki, mivel mikorára a baka is teljes »szakum-pakkal« felkészült, »fertig« helyzetben szakácsnő is vala már teremtve s így aztán a »két hónapi díll« után teljes nyugton elrasztolhatott az Ur...

Es ez idő óta mindig nagyhire vala a bakáknak, melyek alfajokra, regimentekre osztottak, képezvén a viághíres Mollinár, Fehér váry, Alexis és a többi bakaregimenteket...

Mai jámbor lezckénben az Alexis-regimentbélieliek fogunk foglalkozni, mert a híres ezrednek, mely Dom Miguel néven fényes részt vett az olaszországi hadjáratban is, holnap ünnepe leszen és pedig — lám, lám, mint is ragad a czibilekről a szokás — jubileumi ünnepe!

Holnap, csütörtökön leend huszonöt éve, hogy a nyalka magyarezred tulajdonába ment Sándor orosz nagyhercegnek s holnap leend huszonötödik évfordulója, hogy nem annyira a schematismus, mint inkább az öreg bakák kiejtése után »Alexis«-nek nevezik ezt a derék magyar ezredet, melyben a hajduk és kuakok, a református magyarság színe-virága élvezni szokta a gyöngyöletet.

Ebből a nevezetes alkalomból különféle ünnepeket rendez az ezred derék tisztikara, melynek kebeléből kiválasztott rendezőség a Csák alezredes felügyelete alatt már napok óta fáradozik, hogy ez az ünnep olyan fényes, olyan sikerült legyen, milyennek a huszár még a mennyországot sem képes elképzelni, bárha úgy mondják, hogy a huszár fantáziáját a híres lovar Kreutzbrück fohadnagy sem érné utól a legfutósabb angol paripán.

A tulajdonképeni ünnep csütörtökön délután 4 órakor kezdődik a Kossuth-kaszárnya előtt, hol tölgyfa lombokkal, leveles galyakból összefont füzérekkel díszített tribünök emeltettek a tisztikar vendégeinek részére... A Kossuthkaszárnya előtti »szóles« gyakorlóter egész hevan építve tölgyfalombos sátorokkal s mintahogy az apostolo' hajdinában akartak építeni házat külön Péternek, külön Tamásnak, aszerint építettek az Alexis bakák is századonként egy-egy sátorot maguknak...

Lesz színelőadás és bakabohozatok, száz és száz fele változatban. Azután táncz, azután evés s ivás — annak meg elég tanubizonyosága volt az a sok elszótt leves, melyet a szórakozott szakácsnők márma előre jól beszóztak uraságaiknak.

Szóval a kaszárnyában és a kaszárnya, környékén mindenki boldog lesz holnap, csak a huszárak fogják majd irigykedve mondani a vigkedvű »földi« Alexis bakáknak:

— Testvir! Meg gangosan adjátok tik ma majd leszáltoz tik még a paripáról, ha majd gyalog kell czipelni a sámsomí hegyek felé!

Pedig huszár uram! Isten ugyse nincsen igaza, mert az Alexis-bakát nem kiába is, hogy jó kedvében teremté az Ur, de meg is állja az a helyét úgy szárazon, mint vizen: éjjel épujy mint nappal, csatákban, ütközésekben, mindenemü hadműveletekben, amint-hogy az esküt is letette reá, így tehát a Sámsomi homok hegyek között sem akad fel ez soha, mint például a huszár...

A jubilaris katona ünnep már a ma esti zenés takarodóval kezdetét veszi, kiáltuk azért lelkeim czibilek háromszor, mint ő felsége a német császár is szokta:

— Hurráh! Hurráh! Hurráh Alexis bakák!

Paulus.

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, jul. 27.

Lassan kezdtek a mai közgyűlésre a tagok gyülekezni, bár előre látható volt, hogy szépen meg fog telni a terem a közvilágítás ügyének tárgyalására. Akik azonban jókor felkeltek, élénken tárgyalták a napirend legfontosabb kérdését, nem egy kiváló tekintély elítélően nyilatkozott S t a h l Géza főmérnöknek tegnap d. u. megjelent tapintatlan czikke felől.

A közgyűlést kevéssel 9 óra után nyitotta meg gr. D e g e n f e l d József főispán s jelentette, hogy tárgysorozaton kívül tárgyalni fogják a polgármester szabadságidejét, dr. F e j e r Ferenc indítványát és interpellációját ez utóbbit napirend előtt a polgármesteri jelentés után.

A polgármesteri jelentés tudomásul vétele után következett az interpelláció.

Dr. F e j e r: már régen sérelmes a városi színház helyzete különösen tűzbiztonság szempontjából s ezért minden bővebb indoklás nélkül, előterjeszti interpellációját melyet már tegnap közöltünk.

K o m l o s s y Arthur főjegyző, polgármesterhelyettes rögtön felel az interpellációra abban az értelemben, hogy a fűtési rendszer és a könnyebb átalakítások rövid időn megtétnék.

A választ úgy az interpelláló, mint a közgyűlés tudomásul vette.

A honvédelmi miniszter köszönő iratát egyszerűen tudomásul vették.

A belügyminiszternek a párhuzamos osztályok költségeinek megszavazását jóvá nem hagyó határozata, tudomásul vették, bár dr. N a g y Zsigmond tiltakozott az ellen a sértő gyanúsítás ellen, mintha a főiskola rendszeresített tanári állásait sem volna képes betölteni s a mely a belügyminiszter leiratában van, de elfelejtett a felirat iránt indítványt beadni.

A napirend többi pontjait vita nélkül a tanácsi javaslatok értelmében intézték el. — Közülök felemlitendő, hogy a vigalmi szabályrendelet szopt. 1-en lép életbe s Pozsony átiratát pártolják.

Igy ment egészen az utadó alap-pénztár számadásáig, mikor is B i h a r i István a v. pécsi ut kiépítése iránt kérdészködött, mire S t a h l Géza megnyugtató felvilágosítást adott.

A polgári fellemlény ügyében teendő jelentés tételre a főjegyzőnek 1898 decz. végéig halasztást adtak.

Ezután következtek a választások. A kandidáló bizottságba a jelen nem levő J o ó István helyett D o b i e c z k y Sándort nevezte ki a főispán. A szavazó küldötségeket így alakította meg:

I. küld. (A—L) L e n g y e l Imre, tagok K o s z o r u s Lajos és K e s z e y József, jegyző i j. C s ó k a Sámuel.

II. küld. (M—Z) Elnök S z a b ó Kálmán, S z a b ó Sámuel, N é m e t h y László, jegyző S z a b ó K.

Ezek működésére azonban nem került a sor, mert a közgyűlés a megüresedett állásokat közfelkeltással választotta meg a következőket: számvéviségi számtiszt: P a p p József, házigéztári tiszt: S i p o s György, adópénztári tiszt: S o m o g y i József és S z ü c s Lajos.

A közvilágítás.

Ekkor következett a mai közgyűlés tulajdonképeni főtárgya a közvilágítás ügye.

O l á h Karoly tanácsnok előadó bemutatta a kis bizottság jelentését s a szerződési tervezetet, melyeket a közgyűlés felolvasotaknak tekintett. Bemutatta továbbá az egyesült villamosági társulat ajánlatát, melynek felolvasását a közgyűlés kívánságára az elnök elrendelte, Oláh K. azonban előbb tanácsi határozatot s a K o m l o s s y y Arthur főjegyző különvéleményét olvasta fel, melyre néhány úgy van! hallatszott!

R ö s z l e r Richárd kijelenti, hogy ő hívta fel a villamos társulat figyelmét a debreczeni közvilágításra s kijelenti, hogy nem érdekelt, mert ő a kombinált világításnak híve.

Midőn a bizottságnak és a küldötségek köszönetet mond, egyszersmind hangsúlyozza, hogy a szabadverseny minden alkunál előnyösebb.

Tiltakozik egyszersmint az ellen, mintha a szabad vélemény nyilvánítás módjárt személy s indokot involválna, mivel pedig ő nem ért mindenhez épen az egyesült villamosági társulattól szerzett információt kéri felolvasni.

E l n ö k ezt nem engedi meg.

R ö s z l e r további fejtegetését akkorra tartja fenn mikor Komlóssy indítványának sorsa eldől.

B é k é s s y László a főjegyző indítványának a szakértőkre vonatkozó részére reflektál s felveti a kérdést, all-e a főjegyző vádja? Szerinte nem áll. (Felkiáltások. de áll! Ilyen vádakkal egy bizottságot illetni nem lehet, hogy nem szakértő.

K o m l o s s y: En sem vagyok szakértő!

B é k é s s y László indítványozza, hogy hallgassuk előbb hivatalos szakértőnket a főmérnököt.

Dr. F e j e r Ferenc különösnek találja, hogy egyesek a magánéletben elmondják valódi kifogásaikat s a közgyűlésen mégis rózsaszinben látják a dolgokat. Ő sem szakértő, feltétlen bírálatot tehát nem mondhat, de épen ezért követeli a nyilvános pályázatot, hogy meglehessen itélni a gázgyár által nyújtott garanciákat. Mert ő a 3 évi haszon megnyerését elégnék nem tartja, mert a gázgyár ajándékot bizonyára nem fogadni hanem kinyeri később s Debreczen városához sem illik ajándék elfogadása. Mert pl. a szegedi gazvilágításokkal előnyösebb, pedig a bizottság az ellenkezőt állítja. Indítványozza tehát, hogy a közgyűlés a szerződést a napirendről vegye le s utasítsa a bizottságot, hogy novemberre bővebben tanulmányozva, adatokkal felszerelve terjessze vissza.

S z a b ó Kálmán előismeréssel adózik a bizottságnak, de végeredményét nem fogadja el s indítványozza, hogy a villammal kombinált gázvilágításra nyisson verseny-tárgyalást.

Dr. B a k o n y i Samu először is az elvi kérdést tartja eldöntendőnek, hogy a gáz, vagy villamoságot pusztán, hogy a kettőt kombinálva kívánja e alkalmazni? A jog- és pénzügyi bizottság e tárgyban a gáz mellett mint kipróbált világító erő mellett döntött különösen a közvilágítás terén s ezt ő a villamos társulatajánlatából egyenesen kiolvassa mert ez is csak azt mondja, hogy nem drágább, pedig ő egyenesen azt kérdi, olcsóbb-e. A praktikusságra nézve tapasztalataira hivatkozik, hogy bizony az ivilámpa méreg drága s mégis sokszor kiészik az izzólámpa pedig Temesvárt kivéve fagygyertyás világítással vetekszik csak. A második elvi kérdés a házikézelés eldöntése s a jog és pénzügyi bizottság is elene nyilatkozott a házi kezelésnek. A vállalkozó által létesítendő világításnál a város kérdése az eldöntendő s a jog pénzügyi bizottság a nyert előnyöket nem akarta elveszíteni a nem biztosért, amit a verseny nyujtana, s ő is ehhez csatlakozik ha csak a verseny hívei ki nem mutatják, hogy a jelenleg kötelező szerződés teteleivel szemben az új által nyujtott előnyöket a verseny biztosítani fogja s ezt ő a felelősség tudatában követeli úgy is mint bizottsági tag úgy is mint adófizető s ugyis mint magánfogyasztó. Ez alól a felelősség alól senki sem vonja ki magát.

Arról lehet beszélni, hogy a 35 év sok-e, vagy kevés. Szerinte épen elég. Ami pedig a tanulmányozási idő rövidségét illeti, arra nézve a jog és pénzügyi bizottság tárgyalásai meggyőzhetek a közönséget.

De a kizárólagosság nem is 35 évre szól, hanem csak 1910-ig s addig sem kizárólag gázra, 1910 után pedig csak az e több-ség van biztosítva. (Egy hang: Bolond volna aki mellette pályázna.)

Szerinte olyan bolond vállalkozó csakugyan nem akad, aki a kizárólagosságot megne követelné. Sokan csak a magánvilágítás árát sokallják, ezt azonban csak a közvilágítási gáz árán lehet elérni, ő tehát éppen a községi adó miatt is elfogadja a tanács indítványát. (Zajos helyeslés a terem több oldalán.)

Egy hang a háta megett megszólal, de a teremben érteni nem lehet.

B a k o n y i: Tiszta meggyőződés vezette őt ezen ügyben mindvégig és éppen ettől áthatva a közügyekben mindég a város jól felfogott érdekei vezették és ép ezért minden nemű gyanúsító megjegyzést méltán felháborodva utasít vissza s hozzá járul a jog és pénzügyi bizottság javaslatához.

S z. S z a b ó László után

Dr. N a g y Zsigmond a halasztás és a nyilvános verseny híve, s erre nagyon sok oka van, mert nincs meggyőződve arról, hogy el van-e érve ebben a szerződésben a legszelésőbb határ. Ugyanis ismer egy országot, amelyben egy körömfeketényi községben nem terem, mégis a magánfogyasztási gáz ára 5 kr, az ipari gázé 3 kr, sőt szegény embereknek automaták útján 2 1/2 krajczárért törvényes intézkedés folytán kötelesek a gázgyárakat gazt szolgáltatni. Ez az ország Hollandia. Ha a nyilvános verseny ezt a szerződést mutatja legelőnyösebbnek, elfogja fogadni. De szubjektív okai is vannak arra, hogy az augsburgi társulattal ne szerződjenek. A gáz rossz, a felszerelése rossz kezelése s életveszélyes legfőképpen pedig a társulat uralkodó szelleme nem magyará. Elfogadja **S z a b ó Kálmán** indítványát.

Z a d o r Lajos hosszasan foglalkozik a múlttal s igazolja a bizottság álláspontját s kijelenti, hogy Nagy Zsigmond okai nem lehetnek irányadók, mert Belgium Hollandiához nincs annyira, mint Debreczenhez Püspök-Ladány (Általános derűtlenség.) Elfogadja a tanács indítványát.

E l n ö k felolvastatja a kérdést napirendre tűzött közgyűlési határozatot.

B i h a r i István szintén Nagy Zsigmond nézetéhez csatlakozik.

S z a b ó Kálmán Zador azon szavaira reflektál, hogy a gázgyár van a legelőnyösebb helyzetben, mert meg van a berendezése. Ezt azonban a város 125 ezer forintért megválthatja s ezt az új vállalkozó teljes értékében fogja átvenni.

S z a n t ó Győző a villamos ipartelep létesítése végett tartja szükségesnek a kombinált világitást.

P o r o s z l a y Károly szintén a szabad verseny mellett szól.

S t a h l Géza ismerteti az elveket, melyeket a kis bizottság követett s azt bizonyítja, hogy amegállapított szerződés a legkedvezőbb, mert a gáz megváltás után a városnak fogja jövedelmi forrását kepezni s ez a villamvilágítás mellett csökkenni fog. A gáz árára nézve a pozsonyi árakat drágábbnak mondja, mint a debreczeni, tehát a házi kezelés veszedelmes. Mivel ez a szerződés tervezet a gázgyárra a nyilvános pályázat esetén nem kötelező s nem hiszi, hogy kapjunk pályázót, mert csak három gáztársulat van Magyarországon. Egyéb eredménye tehát a nyilvános pályázatnak nem lehetne, mint az, hogy a 3 évi hasznát elveszíti a város. Hosszabb fejtegetése után a kérdésnek ajánlja a tanács indítványát. (Éljenezés többfelől.)

K o m l ó s s y Arthur főjegyző hangsúlyozza, hogy az ügyhöz hozzá szólván ő is a város érdekét tartja szem előtt, kijelenti, hogy a polármester is az ő nevetén van. Ami indítványt illeti, ő nem ellensége és nem kizárólagos partfogója sem a gáznak, sem a villamnak de közgyűlési határozat az, hogy 500 forint felül levő kiadás lehetőleg mindég nyilvános tárgyalás útján itélendő oda s ezt szolgálja a tisztviselőnek nemcsak joga, hanem kötelessége is. Hát az állam miért kötelezi hivatalait a nyilvános tárgyalásra? Ajánlja indítványa elfogadását és a nyilvános verseny elrendelését.

F e j é r Ferencz kéri indítványának a **K o m l ó s s y és S z a b ó** indítványa után való fellevesét.

D o b i e c z k y Sándor hangsúlyozza hogy az államvasutaknak a villamos ivlámpa intenzív fenyere van szüksége de most rászavaz a szerződésre mert benne van a 24 §.

L e n g y e l Imre a főjegyzőnek azon szavára reflektál, hogy veszedelmes precedens volna, ha eltérnének ily fontos kérdésben a nyilvános tárgyalástól ő kijelenti, hogy ez a precedens már megtörtént. A maga részéről elfogadja a tanács javaslatát.

E l n ö k felteszi szavazásra a kérdést és pedig az ügyrend értelmében a **K o m l ó s s y** és **Arthur** és **S z a b ó Kálmán** kombinált halasztási indítványát, mely szerint:

A közgyűlés azzal adja vissza az ügyet a tanácsnak, hirdessen a közvilágítás ellátására nyilvános pályázatot és ennek eredménye alapján tegyen a novemberi közgyűlésnek javaslatot akár tisztán gázzal akár tisztán villammal, akár a kettő kombinálásával, akár légré a gázgyár megváltása után létesítendő közvilágításra.

Ha ez el nem fogadhatók, következik **F e j é r Ferencz** dr. azon indítványa, mely szerint a jelen szerződés tárgyalása novemberi közgyűlésre halasztandó s ha ez sem nyer többséget, a tanács javaslatát jelenti ki elfogadottnak.

Két oldalról is névszerinti szavazást kértek, mit az elnök elrendelt s annak eredménye a következő:

I g e n n e l azaz a nyilvános tárgyalás mellett szavaztak: **Alföldi Gábor, Aron Jenő, Bechert Manó, Bészler Károly** tanácsnok, **Biederman József, Bihari István, dr. Burger Péter, ifj. Csóka Sámuel, dr. Fejér Ferencz, Freund Jenő, Harsányi István, Herczeg János, dr. Kálmár Barna, id. Kéki Sándor, dr. Kemény Mór, Kertész János, Keszei József, dr. Kocsár Gábor, Komlóssy Arthur** főjegyző, **Kovács József** ügyvéd, **K u l e s á r E n d r e, K u l e s á r Gábor, Kurucz Miklós, Malatinszky Ferencz, dr. Medgyaszay Dezső** orvos, **Árvászeki Álnök, Medgyesi Lajos** közgyám, **Nagy Ferencz, dr. Nagy Zsigmond, Némethi László, Némethi Sándor, O. Vég János, Pethő István, Pongó Lajos, Poroszlai Károly, Riesz Henrik, Rösler Richard, Salánki Ferencz, Seres András, Szabó Kálmán** kereskedő, **Sz. Szabó László, Szabó József, Szántó Győző, Szentesi János, Szentágyi Bálint, Tóth Béla** építész, **Jámbor Ferencz, Jámbor István, Jancsó Lajos, Varjas János, összesen 51-en.**

N e m-mel, vagyis a tanács javaslata mellett szavaztak:

Ábrahám László, Dr. Bakonyi Samu, Bekési László, Boczkó Sámuel főkapitány, **Csáki János, Dobieczki Sándor, Dragota Miklós, Fodor József, Hanke Lajos, Horváth János, Kardos László, Kernhoffer József, Király Gyula** tanácsnok, **Koncz Ákos** levéltárnok, **Kondor Kálmán** számvéve, **Kozorus Lajos, Kovács Lajos** tanár, **Körner Adolf** tanácsnok, **Leongyel Imre, Márk Endre, Márton Imre, Máté Miklós, Mihailovics István, O h á Károly** tanácsnok, **Paksy Imre, Pálffy Gábor, Sárvari Gyula** főorvos, **Stahl Géza** főmérnök, **Steinberger Gy., Szabó Kálmán, aljegyző, Szabó József, főszámvéve, Szabó Sámuel, Szébeni Gábor, Dr. Szentpály Benő, Torday Gábor, Tóth István, építész, Tüdös József** számvéve, **Dr. Ujfaluassy József, Zador Lajos, Vaczi János, Visky Sándor** számvéve, **Dr. Wolafka Nándor. Összesen 42-en.**

E szerint tehát **8 szótöbbséggel a nyilvános versenytárgyalás mellett döntött a közgyűlés.**

Ezután a **m u n k á s t e l e p** ügye került tárgyalásra, amelyet kitűztek ugyan névszerinti szavazásra, de **Á b r a h á m László** t. főjegyző indítványára érdemleges tárgyalás alá szintén csak akkor fogtak venni még pedig megállapodás szerint az aug 26-ára összehívandó rendkívüli közgyűlés fog a kérdésben közölni.

Ekkor aztán az új tisztviselők tettek le az esküt, mely után az elnök főispán a közgyűlést d. u. 1/2 2 órakor holnap d. e. 9 órára halasztotta.

Közgyűlési kép.

A hangulat a közgyűlésen — szó sincs róla — mindvégig v i l l a m o s volt. Szikrák röpökdtek a levegőben szerteszét, sokszor a felrobbantáshoz juttatva közel a g á z z a l jobban telített levegőrészeket.

Már t. i. nemcsak képletesen, de tényleg is Nevezetesen olyan hangos volt ott mindenki és annyira fel volt paprikázva avagy melegedve, hogy szinte kitérőstől lehetett tartani minden perczen. Meg is érteit az valamennyi felszólaláson a szerződés tárgyalása alatt, de már azelőtt is; — ekkor azonban éppen ellenkező formában. Az első tárgyak alatt senki sem kívánt beszélni. Így történt, hogy a párhuzamos osztályok ügyében hozott miniszteri határozat szinte vita nélkül ment keresztül, pedig nagyon is jó lett volna megosztálni. Szegény **N a g y Zsigmond** dr. is annyira benne volt a hollandi gázban, hogy elfelejtett indítványával szankciót adni mindenki helyeselte derék beszédének. Kapott is rajta a főispán, pedig az egyházkerület főgondnokától más eljárást vártunk volna akkor mikor azzal vádolják főiskoláját, hogy még a rendszeresített állásokat sem tudja betölteni.

Még **F e j é r v á r y** br. is csak egyszerű tudomásul vétellel menekült meg: **Kemény Mór** csak más dolga volt, ő a villamos szavazásokat teste, par a vagy inpar, illetve plusz avagy minusz, **Márk Endre** pedig az idők méhében rejlő végleges álláspontjának elfoglalásán tűnök, mikor felolvasta **O l á h Károly** katonás hangsúlyozással az egyszerű tudomásulvételt. Pedig szinte féltünk, hogy micsoda nagy műröröm fog kiörni pumludirenak a gáz heczhez.

Á b r a h á m is a névbeli hagyományozója kebelébe kívánta **J á m b o r Ferencz** bátyánkat, a ki megsürgette a failetmény kérdését. Boldogtalan emlékü **Havranek** és **Adriányi!** Milyen jó is, hogy voltál a világon, legalább volt **Ábrahámnak**, mikor 90 éves korában az ő Sárjának a főügyeszi irodának fiacskája született egy halasztási kérvény képeben, kire és mire hívatkozna!

Milyen jól esik az a kandidácionalis szünet ma délelőtt. Még egyszer összemérte a mult és jövő két világító faklyájának harcosserege előcsatározás módjára a kapacitáció és vicez egyszerű fogverést, hogy a választások után az öreg ágyuk szólalhassanak meg.

Le is folytak gyorsan a választások. Osztogatták ugyan a szünet alatt a czedulákat de biz arra nem volt szükség, isten őrizz, hogy valaki szavazást mert volna kérni s azzal obstrukció módjára tölteni az időt, igaz, hogy nem is lett volna rá szükség, ag kapta meg a ki megérdemelte az állást a szegény **C s a j k o s József**-nem tehet róla, hogy érdemesebbel egy kalap alatt kandidálta bizottság.

De vége volt ennek is. A levegő — bar az ajtó nyitva, türethetetlen meleg, a biz. tagok idegesen feszkelődnek helyükön, a hangulat folyton változik, integetések, sugdosások kepeben megérkezik a szele is, — szóval kitérőben az éghabóru, a mely a szó villamos-ságával akarja felgyújtani a papírra nyomtatott szerződésformájú világító gázt.

O l á h Károly mély esendben kezd olvasni s kéri a szerződést s a kis bizottság jelentését felolvasottnak tekinteni, — de im czikázik, a villam: az Egger-féle ajánlatot a tanács a közgyűlés elé terjeszti. A plusz es minusz találkoznak, a levegő s z i k r á t ad, — az e m b e r v á r j a, hogy mi lesz: a villamot menydörgés szokta követni... S ime, ahol leg-ötétebb az égbolt, akarom mondani a terem, az el-ő és második ablak közt levő asztal mellől **Szabó Kálmán, Tóth Béla, Rösler** hangja hallik:

— Kérjük a felolvasását!

... A zivatar kitért hajh, micsoda vége lesz, fog-e rombolni, vagy sértetlenül kerül ki belőle állat, ember, fog-e gyújtani s felrobban-e a gáztársulati szerződés? A biz. tagok idegesen integetnek s az elnök főispánnak gyorsan perez a plajbásza a kezében, míg jegyzi a szónokokat, hogy sorrend szerint hívassa fel őket. Végre is elmegy az első zápor, tisztul az ég, **O l á h Károly**

befejezte a felolvasást. Csak úgy izzadt még utána is. Hjab, így jár az ember, ha fiatal és egészséges: ez a referetum a negyedik volt, a mit tőle hallottunk, két kollegája helyét töltötte be ma a magán kivül.

Ujabb felhő jön a zenith felé, megkezdődik az irásé után a szózápor áradata. Rösztler Richárd higgadtan és elegánsan jelenti kit hogy elfogadja a Kzmlóssy indítványát s utána Békéssy László is, bár erős akart lenni finoman elsimult beszédet mondott a gáz hiveréséről.

F e j é r Kerencz azon igyekszik, hogy a mit Komlóssy indítványa elvételével a révén veszténénk, a vámon nyerjük meg.

De im új hang, új zivatart jelent: Szabó Kálmán beszélt s indítványt tesz a nyilvános verseny tárgyalásra. Ez már kétfelé csapta a heterogén hullámrégeket: zúgó moraj és zajos helyeslés olvastotta egybe fejük felett. Hogy mily hatása volt a beszédnek e k e l é g h a n n y i t m o n d o k hogy B a k o n y i Samu szólalt fel a megczafolásra. Ekkor aztán a másik rész kereskedett felül. Helyeselt eljenzett erősen a gáz párt kitünt, hogy nagy harez lesz megörökítve a névszerinti szavazásban, melyre már a szünet alatt összegyűjtötték az aláírásokat.

Meglepo lehet, de a névsor is mutatja, hogy úgy volt, hogy a kitünő szónok súlyos érveinek helyeslése csakis az ellentétes politikai párt taborából hangzott fel. sőt az is megtörtént, hogy egy saját pártjából férfi közbeszólására, melyet szerencsére csak kevesen értettek, az ömerzet hangján kellett Bakonyinak tiltakoznia.

Ujra villamos ütés következett, habár csak indirekte is, mert magáról a villamos világitásról egy szó sem volt a Nagy Zsigmond a székében. De annál feketébben perzselte nemhiába közzéne volt berendezve.

Utána mulatságos jelent következett, legalább mindenki úgy tekintette a Zádor beszédét, — mert még a főispán is nevelte monda a főmérnöknek, hogy a Szabó Miklós levele folytán igazolja a konzekvenziáját. Be is igazolta alaposan, kiellenlven, hogy Hollandiához annyira van Belgium, mint Debreczenhez P. Ladány, tehát ott olcsóbb a kőszén.

Nem lehet azt a derűtséget leírni amelyt ez a napsugár keltett abban a zivatáros legkörben.

Denkve, elérkeztünk a szavazáshoz Komlóssy olvasa a névsort, változtatva hangzott az i g e n é s a n e m, egyszer csak M a r k Endréhez ér.

— Nem! hangzik az ajtóból.

— Nem mer vele bejönni! zúgja a vilámpárt a legujabb pitfordulásra. Ekkor már csakugyan lecsapástól lehetett tartani. . . . Azonban ez is elmúlt, — nyolcz szóval győzött a verseny s új harez előtt áll a gáz, — vajjon mi lesz a sorsa akkor k!

Fejő.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Saját tudósítók távirata

Budapest, július 28.

A házban általános szenzáció, hogy Lepsényi, Sima és Gajári személyes felváltásai után az összes ellenzék letöröltette magát.

A jobboldal felállással megzavarta a Bánffy indítványát, baloldal csendben ülve maradt.

G y ö r y kérelmére csak holnap kezdődik a hóramorás ülés.

Szünet után N á n á s y Ambrus és K o s s u t h a czukoradóhoz zárszavakat mondtak.

Ülés után S i m a interpellálta Bánffyt, igaz e a lapok híre, hogy Ischbe parlamenti helyzet miatt ment s mily felhatalmazást kapott?

B á n f f y feleli, hogy a királytól nem kapotts nem kért a parlamenti helyzetre nézve semmit, ami nem zárja ki, hogy a kormány ha szükséges megfelelő óvintézkedéseket tegyen. Sima tudomásul vette e magyarázatot.

Mai nap eseményeiben a békét látják. Hir szerint [S z i l á g y i, C s á k y és H e g e d ű s garanczát vállaltak, hogy módosítani fognak a 16-ik paragrafuson, ha az ellenzék eláll az obstrukciótól.

Megkergetett kultuszminiszter

Budapest, jul. 28. (A Debr. ered. táv.)

Nápolyban a kultuszminiszter az egyetemét meglátogatván, 150 szocialista diák oly gúnyszavakkal illette, sőt veréssel is fenyegette az olaszok Vlaccics-sát, hogy az könyvtelen volt menekülni.

Békeszerződés.

Budapest, július 28. (A Debr. ered. táv.)

Konstantinápolyban a békeszerződés kilenczödik szakaszát aláírták.

Megtámadott angol tábor.

Budapest, július 28. (A Debr. ered. táv.)

Szimában az angol tabort 1000 benzölöt megtámadta.

Ujdonságok.

* **Megyei közigazgatási ülés.** Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága legközelebbi rendes ülését augusztus hó 9-én délelőtt 9 órakor tartja meg a vármegyeháza nagytermében gróf D e g e n f e l d József főispán elnöke alatt. Ez ülésen a referensek a szokásos havi jelentéseken kívül az elmúlt félévi jelentéseiket is beterjesztik, a honnan aztán azok a miniszterelnökhöz küldetnek fel.

* **Rásó alispán Nánáson.** Mint értesülünk R á s ó alispán a tegnapi napon nánásra utazott. A pénztárnoki állás választás utjánai betöltésére.

* **Egy nagyváradai betörés elkövetőjének elfogatása.** Egy nagyváradai vállalkozó lakását fenyessnappal felörték és onnan több értékes tárgyat emeltek a tettes. A nagyváradai rendőrség derék őrmesterének, ki az ügyben a nyomozást igen ügyesen vezette sikerült a tettest kézre keríteni itt Debreczenben. — A betörő nő ugyanis a tett színhelyén egy napra p e r n y ö t feledett és ezen napernyő biztos nyomra vezette F a l i n d y t, a derék őrmestert kiök is így sikerült megdudnia, hogy a megzokkolt tolvaj leány Debreczenbe tartózkodik. Vagó A nália épen a pamlagon hevert özv. Golberger Mórné kandia-utczai lakásán, mőha Faludy rendőrmester betépett és letartóztatta A tolvaj nőnél, a ki jelenleg a rendőrség fogházában van, megtalálták az ellopott tárgyakat, nevezetesen nyolcz darab ingzombbot és két női ruhát, továbbá egy zálogszedulát, mely az ellopott ezüst óráról van kiállítva. A tolvaj nőt a 3 ker kapitánysághoz kísérték és innen N. Varadra toloncolják, hol az ügyesség veszi pártfogásába.

* **Szerencsétlen leülés.** A csiécsogón V a r g a Sára 34 éves szegény napszámos nő oly szerencsétlenül ült az ura szeredására, hogy az abban nyitva levő hegyes kcs felső felső czombjába haolt és azon egy 15 centiméter mély sebat ütött. A sok vért vesztett szegény asszonyt eszméletlenül szállították a közkórházba.

* **Bakáink jubileuma.** Holnap lesz a bakák által hetek óta várva várt nap. — Az ezred jubileumának a napja mikor is kimulathatja magát a Pavillon előtti téren kiki a maga babájával tánczot lejtve énekelve. — Programot már egy régibb számunkban közöltük. — Napok óta vidám ének szó mellett hordják a fiúk az összefontcseregalyakat s díszítik mindenképen a felállított sátrakat. — Az ünnepély délután 5 órakor fog kezdődni és látványaival felvonulásaival igen érdekesnek mutatkozik csakis a város küldöttsége részére küldött az ezred meghívót, de azért mindenkit szívesen látnak és a közönség részére korlátlan elkerített hely van fenttartva. A helyi vonat intézkedett, hogy 2 órától fogva 10 perczenként induljov a Kossuth uzára egy lövönat, a néző közönséget a kely ssinre szállítandó. A mulatság végül azt a bizonyos kiváló viradatot emlegetik a mulatni vágyó fiúk.

* **Betyár romantika felélesztése a Hortobágyon.** A napokban irtunk P o k r ó c z hortobágyi csikósról, hogy négy szép paripa eladása miatt ül az ügyesség börtönében s ma ujabb lopás esete derült ki, mely esetben szinte sikerült a tettest elfogni, hogy méltó büntetését megkapja. A mátai biztos, Farkas Bertinél feljelentést tett M a g y a r János gazda, hogy egy tehenei közül eltűnt. A nyomozást intéző F a r k a s biztos éppen akkor toppant be a szinbe, mikor a számadó gulyás a kérdéses tehenet darabolta felfele. A lopás esetének felderítésére a rendőrség a legszigorubbán intézkedett.

* **Népünnepély.** (A daleylet felhívása.) A dedreczeni daleylet augusztus hó 1-én vasárnap a nagy erdőn népünnepélyt rendez, mely alkalmából a belépti jegyek s azok elárusításáról a következőképen intézkedik: Belépti díj: a) a nagyerdő területén szeméyenként 10 kr., b) a vigadó előtti bekerített téren szeméyenként 20 kr., (ezen helyen a zenekar nem tányéroz, 10 éven alóli gyermekek belépti díjat nem fizetnek), c) a vigadó termében tartandó táncmulatságra szeméyenként 50 kr., e helyen egyletünk pártoló tagjai belépti díjat nem fizetnek s alapszabályszerű kedvezményeket élvezhetnek). A nagyerdőre szóló 10 krajczáros jegyeiket a helyi vasuton utazók a vasuti katalauzal kötelesek megváltani. — Jegyek a városban előre v á l t h a t ó k: Szentkirályi Tivadar ur üzletében, a nagy tőzsdeben, ifj. Gyürky Sándor, Mendelovits Lajos és Leidenfrost Armin uraknál. A torlódások elkerülése végett kérjük a n é közönséget, hogy a belépti jegyeket előre megváltani sziveskedjenek. A z e l n ö k s e g.

* **Veszedelemes ellenfél.** A sok apró emberekkel birkozó B l a n d e t t i ügy haljuk veszelyes ellenfélre akadt Simoni nevű bűvészen ki bámulatos izomzatú, ügyes és erős ember. Mára hívta ki és azt állítja, hogy 20 forintot tesz be fogadásul, hogy az é nálánál nagyobb B l a n d e t t i t 10 percz alatt a földhöz veri s szabályszerűen a két vállat a földhöz nyomja.

* **Egy tolvaj, aki hiába tagad.** Panaszemelt a rendőrségnek T ó t h Ferencz suszli ter mester, hogy szabásza Z á m b o r t János tőle két eszima szárat eltulajdonított. A fekisért ember nagy méltatlanokdásáa. apellált ezen gyanu ellen, sőt becsületének orvosát más uton is orvosolni emlegette. A kapitány elrendelve az ember megkobozását, annál mit sem találtak, de egy rendőr eszrevetve, hogy a legnagyobb méltatlanokdása közben kabátja alól a eszimaszáraakat a priés alá csempészte. Onnan huzta elő a rendőr eszárakat a folyton lementáló emder szenei elé tartván azokat. A bebizonyított bün méltó büntetését elayerondó átadták az ügyességnek.

* **Pénztárvizsgálat a vármegyén.** A vármegyei pénztárban tegnap d. e. tartotta meg a szokásos pénztárvizsgálatot a bizottság. — melynek elnöke Rásó Gyula kir. tan. alispán, tagjai B u d a h á z y Ödön főszámvevő P é n z e s Sándor arvaszéki elnök és dr. C z e g l é d y Mihály tiszttügyész.

* **A hűtlen kis publi.** Egyik előkelő utczájában városunknak egy fa mellé csoportosult ma az érdeklődés, hol is egy kis sárga tollu szabaddá lett kanári madar nézte a járó kelők nyüzsgő csoportját, míg a fa alatt a szép kék de könnyes szemű menyecske tördelte kezzeit. Sirákozó káruló hangjan esedezve a magasban ülökis pubinak, hogy jőjjön édes publi szálljon vissza kis karkájába, de a rozsz kis publi kérelheletlenebb volt az ott levő ifjak sergéllet meg, vajha most ö k volnának csak kanárik mily örömmel engedelmeskednének a kedves kérő hívó szózatnak. De úgy látszik a kanári szivek sincsenek köből, mert a gyönyörű ajkak utolsó esdekülésére esieseregve szállt fel a kis csallja publi az ablakszárnyra s onnan vissza regi kedves otthonába és az előbb még köny felhő borított csoda szép kék szemek kiderülve s boldogan mosolyozva tekintette a kis hűtlen, de megtért pubira.

* **Szabadságolás.** Latinovics Mihály m. kir. állami főmérnök augusztus 1-től 3 heti szabadságra megy. Távolléte alatt K a j a r i Lajos kir. mérnök helyettesíti.

* **Sertésvész mindenfelé.** A sertésvész egyre jobban terjed. Ujabbán Derecske, Hajdu-Hadház, Földes, Mikepércs és Nagyléta községekben lépett fel a ragadós állatkór, — amiért a községek határai hatósági zár alá vétettek.

* **Az összehajtható zseb bicikli.** Hogy a bicikli-áru milyen óriási mértékben halad, bizonyítja a legújabb találmány: az ugynevezett összehajtható zseb kerékpár. Ez nem tréfa tisztelt olvasó, mint az első pillanatban hiszed mert Scholz tanár, a kiváló német természet-tudós már tökéletesen elkészült az ő szenzációs találmányával. A biciklisták a jövőben nem a kávéház ajtaja elé támasztják a csillogó pneumatikot, hanem kényelmesen a zsebükbé dugják arra az időre, amíg a kapuczin-rüket kiúsznak. A gép főalkatrészei egy ércszekrényben vannak elhelyezve, míg az apróbb csavarokat és rugókat két kicsiny börtök őrzi. Az egész találmány az acél rugalmasságának törvényén alapszik. Scholz tanár a minap részletesen kifejtette egy sereg szakértő előtt az összehajtható zseb-bicikli titkait s gyakorlati mutatványokban is bemutatta a fenomenális találmányt. A kerékek legyező módjára összehajthatók, a felő rész pedig egy 8-as alaku acélrugó, mely szintén apróra összezsugorítható. A találmány igen elmés s így nincs messze az idő, amikor a sportember a zsebkésén, a szivartárczáján és aprópénzén kívül a biciklijét is ki fogja rakni lefekvéskor az éjjeli szekrény márvány-lapjára.

* **Az országos nyomdász kongresszus Debreczenben.** Faradtságot sem ismerve, a lehető legnagyobb szorgalmat fejt ki a debreczeni jubileumi ünnepélyt rendező bizottság hogy minden tekintetben megfeleljen a beléje helyezett bizalomnak a sikert illetőleg és hogy a nagy közönség várakozását kielégítse. Főtörvényes oda irányul, hogy az ezen alkalomra ideérkező vendégek fogadtatását minél fényesebbé és itt tartózkodásukat minél kellemesebbé tegye. Így a budapesti »Ebredés« dalárda tervbe vett ünnepélyes fogadtatása céljából a következő felhívást intézte az összes helybeli egyletekhez: Tek. Elnökség! A »Debreczeni Könyvnyomdászok Segélyező és Önképző egylete«-nek folyó július hó 18-án tartott rendkívüli közgyűlésének megbízásából teljes tisztelettel tudatjuk a t. Elnökséggel, hogy egyesületünk ez év aug. hó 20.—22-ik napjain ünnepeli meg fennállásának negyedik évfordulóját, mely alkalomra a budapesti könyvnyomdászok »Ebredés« dalárdája (mely az országos dalárszövetségnek tagja) városunkba érkezik. Midőn tehát egyesületünk által az említett napokon rendezendő összes ünnepségekre az egyesület összes tagjait már ez napon is meghívjuk, azon tiszteletteljes kérelemmel fordulunk a t. Elnök urhoz: szíveskedjen hatáskörében intézkedni az iránt, hogy az általunk az »Ebredés« dalárda tiszteletére rendezendő ünnepélyes fogadtatáson testületileg (lehetőleg zártkörűen) képviselve legyen minután az összes helybeli egyesületek szintén felkértek ezen ünnepélyes fogadtatáson való részvételre. Együttal tudatjuk azt is, hogy az »Ebredés« dalárda augusztus hó 20-án délután 3 óra 47 perczkor érkezik városunkba, hogy másnap, aug. hó 21-én a »Margit« fürdő dísztermében tartandó jubileumi ünnepélyen közreműködjen. E jubileumi ünnepélyvel kapcsolatban, aug. hó 20 és 21-én országos nyomdász-kongresszus is tartatik. A kivonulásra vonatkozó módozatokat a bejelentés után készséggel megküldjük. Szíves értesítésüket legkésőbb augusztus hó 5-ig kérjük. Debreczen 1897, július hó 20-án. Az elnökség. Az egyesület a nagyközönséghez a következő tartalmú levelet intézi. Egyesületünk a kölcsönös segélyezés és az önképzés terén a folyó évben töltte munkásságának 25-ik évét, mely alkalommal jubileumi ünnepséget és országos nyomdász kongresszust rendezünk. Célunk mindig a szépet a haszonnal egyesíteni s így jelenleg

is. a midőn az elért sikerek, fölött örömnünknek adunk kifejezést, egyúttal egyleti ügykezelésünk körül is életre való reformokat óhajtunk alkotni. Örömnünk s a jövőbe vetett bizalmunk csak fokozódna, ha ezen ünnepségünkben a t. főnökök, szakmánk iránt érdeklődő jóakaróink és a társadalom kitünőségei is részt vennének és ezáltal szerény testületünknek valamint a nyomdászat nagy művének külsőleg is erkölcsi súlyt és értéket kölcsönözni kegyeskednének. E végből fordulunk a nagy közönséghez illő tisztelettel: A debreczeni könyvnyomdászok egylete, H e l l e r József elnök. A debreczeni könyvnyomdászok egylete 1897 évi aug. hó 21-én a Margit fürdő dísztermében és kerthelyiségeiben a budapesti Ebredés dalkör szíves közreműködésével az egyesület 25 éves fennállása alkalmából és a kongresszusi küldöttek tiszteletére táncszal egybekötött zártkörű jubileumi mulatságot rendez. Belépti díj személyenként 1 ft. Családjegy 3 személyre 2 ft. Kezdate este pont 8 órakor. Jegy-kelőre válthatók ifj. Gyürky Sándor, László Albert urak üzletében, a Csokonai nyomda ügyvezetőjénél, Hoffmann és Társa könyvnyomdájában és este a pénztárnál. Felülfizetések közönséggel fogadtatnak s hírlaplajlag nyugtáztatnak.

* **Tragédia a komédiában.** Berlinből jelentik, hogy Krüger, azt a szerencsétlen céllövőmesert, a ki egy produkciója alkalmával a menyasszonyát agyonlőtte, tegnapi hathónapi börtönré ítélt a törvényszék. A tárgyalás iránt nagy volt az érdeklődés. Krüger elmondta, hogy a lakatos mesterséget tanulta, de a műhelyben alkalmat nyílt lövöldözni, elannyira, hogy bámulatos ügyességre tett szert. Művészetét később nyilvánosan mutatta be és soha baleset nem történt produkcióinál. Nem érti, hogyan tehette ezt a végzetes lövést.

Az elnök: Miért nem lövöldöz ön bábarára?

A vádlott: Az lehetetlen, elnök ur, mert a közönség csak az izgalmak után jár.

Az elnök: Eppen az a baj, hogy a közönség az izgalmakat keresi.

Az ítélet megokolása gondatlanság okozta emberölést állapít meg.

* **A »Debreczeni Protestáns Lap« válsága.** A Pr. Egyh. és Isk. Lapban olvassuk a következőket: »A Debr. Prot. Lap 17 éves pályafutása után, az előfizetési hátralékok és a nyomda számla roppant felszaporodása folytán, válságos helyzetbe jutott. Mint az előfizetőkhez intézett nyomtatványban olvassuk, a jelenlegi lapulajdonos, dr. B a c z o n i Lajos, egészségi állapotára is tekintettel, vissza akar vonulni a lap kiadásától és szerkesztésétől s azt dr. B a r t h a Béla jogtanárra átruházni. Ez azonban csak úgy lehetséges és a lap fenmaradása is csak úgy biztosítható, ha a hátralékok tényleg befolytak és nem csupán névleges követelést képeznek. Szomorú, de érthető jelenség egyházi lapjainknak ez a minduntalan felmerülő válsága. Sok a lap, kevés az előfizető. Sok az ember, kevés a foka. Eenyi terhet nem bírhat meg papságunk, mely az egyházi lapok fentartásában egyedül számottevő tényező. Nem lehetne-e redukálni lapjaink számát s e reductióval erősíteni a megmaradottakat? « Hát szó sincs róla, a Pr. E. és I. L. szeretné, ha megszűnnék létezni az ő hallatlan pietizmusának oly erő és életérő támadója, mi azonban éppen a magyarság s igazi vallásosság ügyének tekintve a D. Pr. L. ügyét s a magunk részéről mindent eszközöl megragadunk arra, hogy egyesületünk e derék organuma ne legyen kénytelen megszűnni s mi is kérjük a közönséget, hogy ebben az azon buzgólkodóknak segítségükre legyen.

* **Amerikaiásan.** Chikagónak Rawenswood külvárosában bámulatos építkezési munkát végeztek. Ott ugyanis a múlt hét egyik napján, reggeltől éjfélig felépítettek egy 3000 ülőhellyel bíró, három kandelával fűtött, villamosszággal világított templomot. Másnap delelőt már beszenteltek és átadták rendelkezésének a hely, a hol a templom épült, pén- telen este még üres telek volt. Mikor a

rawenswoodi nyárspolgárok másnap reggel kidörzsölték az álmat sz-meikből és kitekintettek az eblakon, ujdonaúj, kész körülbelül 120 láb hosszú templomot pillantottak meg, a melynek ajtai tárva-nyitva állottak a hívők befogadására. Az építési szerződést pénleken irták alá, az első épületfa csakhamar megérkezett és a villamos huzalokat két mérföldnyire távolból hozták oda. Tíz ember megkezdte aztán az építést és a mily gyorsan az anyagot oda lehetett szállítani, az építők számát is növelték, míg végre már 200 ember dolgozott. Délután 5 órára elkészültek a falak és a tető úgy, hogy a hőlygek megkezdheték a belső díszítést. Pontban éjfélok, 20 órával azután, hogy az alapkövet letették, a sekrestyés becsukta az ajtókat és hazament, hogy a fel-szentelés előtt még aludhassék egy kicsit.

* **Elfogott betörő.** A napokban feltört kámtin rablóját sikerült a rendőrségnek M a t e y Károly helynelküli hetes személyében elfogni. Ő már azelőtt szolgáltatott mint hetes és akkor eszelte még ki tettét.

* **Az Érmellék veszedelme.** Az idej-aratás sikerét nagyon megnövegeztette az a sok esőzés, mely az ország minden vidékén kiszámíthatatlan károkat okozott a földbirtokos gazdáknak. Mint értesülünk, az Érmelléken is ilyen nagy csapást okoztak a gadaközönségnek a gyakori vízáradások, melyek a nagy ügygyel-bajjal letarolt kalászos növények keresztjeit vízzel borították be. Az itt-ott nagy nehezen lekaszált és összegyűjtött takarmány-neműek boglyái a folytonos esőzés miatt most, a betakarítás küszöbén vízzel vannak körül véve s a megsemmisült stádiumába jutottak. Ezt az állapotot az elemi csapásokon kívül az ecsedi lap lecsapolása és az Ér-szabályozás vajudása idézte elő, mely még most is a kezdet kezdetén vesztegel.

* **A korcsmárosok poharainak mértékjelzése** tárgyában a belügyminiszter azon határozatot hozta, hogy a közforgalomban szeszest italt sem mérték jelzés nélküli palackokban vagy poharakban, sem az italmérő tetszése szerint megállapított tilletve elfogadott mértékben mérni nem szabad. Ez okból a rendellenes felülmértékkel jelölt sörös poharak használata is az 1819. évi XI. t.-cz. 136. §-aba ütköző kibágást épez.

* **A katonazenekar takaródója.** A 39. gyalogezred holnapi jubileumi ünnepélyét ma este a katonazenekar takaródója előzi meg. A katonazenekar ma este pont 9 órakor színes lámpákkal a zenkar összes tagjaival együtt indul ki a pavillon kaszánya udvaráról s zenével járja be a várost. A katonazenekar Szent-Anna-utcán vonul a főtérre s a Péterfia-útcáról s eddigi terv szerint az Egymalom, Kicsapó, Burgondia és a Kosuth- utcákon át tér vissza a kaszányába.

* **A kórház költségvetése.** A belügy-miniszter ma érkezett leirata jóváhagyta a kórház 1898 évre kidolgozott költségvetés-irányzatát. E szerint a szükséglet 64825 forintban állapított meg, a mely 1100 forinttal több mint az idei. — A szükséglet fedezésére, miután vezegekéből csak 450 forint bevétel van előtérva 66060 apolási napot véve alapul. 97 kr. napi apolási díj szedését engedélyezte a miniszter, a miből 64375 forint fog befolyjni.

* **Betörés a Csapókertben.** Egy házaspár tegnap este hazatérve a Csapó kertbeni lakásukra ott a kaput nyitva és az ablak rostélyokat a földre téve lettek. Agályal téve a látoaktól léptek be a szoba ajtón s azt a legnagyobb rendtelenségben lettek. A holmik, szekrények kiforgatva voltak. Elvittek egy ezüst órát és sok ruha neműt a kár 63 forint tesz ki. A rendőrség keresi a tettest.

* **A női tambura társaság** a Magyar Királyi kávéházban májtól kezdve bezárólag vasárnapig hangversenyt rendez.

* **A vb. Klein Bernát** üzleti felszerelési f. hó 30-ikán d. e 8 órakor — és nem 31-ikén — fognak elárvereztetni.

* **Meghívó.** A m. kir. államvasutak P.-Ladány állomás és oszt. mérnökség tiszti és altiszti kara f. évi július hó 29-én, a

helybeli főutca kivilágítása céljára az állomás mellett levő Weisz-féle telep udvarán zártkörű nyári-táncmulatságot rendez. Belépti díj 1 frt. Családjegy 1.50 kr. Kezdeté 8 órakor. Ételekről és italokról gondoskodva van. Kiváratra a meghívó elmutatandó. Hölgyek kéretnek minél egyszerűbben megjelenni. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonátözsde

július 26

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései akövetkezők

Bursa	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági	76	10.50-10.50	80	10.60-10.50
"	77	10.60-10.70	81	10.65-11.00
"	78	10.70-10.75	82	10.70-10.75
Tiszavidéki	79	10.80-10.80	—	10.55-11.00
"	76	0.60-10.70	80	—
"	77	10.75-10.8	81	10.60-11.05
Pestvidéki	78	10.80-10.85	82	10.90-11.25
"	79	10.85-10.95	—	—
"	79	10.55-10.65	80	—
Fehérmegyei	76	10.70-10.25	81	—
"	78	10.75-10.80	82	10.95-11.00
"	79	10.30-10.40	—	10.90-10.65
Bácskai	76	10.55-10.55	80	—
"	77	10.70-10.25	81	10.65-11.00
"	78	10.75-10.30	82	10.90-11.35
Észak magy	79	—	80	—
"	78	—	81	—
"	79	—	81	—
		Min. hekt.-ben		Ar kilógram
Rozs elsőrendű	uj	70-72	7.65	7.75
" másodrendű	"	—	7.55	7.69
Árpa takarmánynak	"	60-62	5.60	6.—
" égetni való	"	62-64	5.65	6.1F
" serfőzdei	"	64-66	4.35	4.05
Zab	uj	39-41	4.25	3.95
Tengeri búzsa	uj	—	4.10	4.59
" más nemű	"	—	3.35	3.90
Repcze búzsa	"	—	3.20	4.50

Sertésvásár.

július 26

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai : Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 53-54 krajczárig, közép (páronkint 250-260 kilogramm súlyban) 54-55 krajczárig könnyű (páronkint 220 kilogramm terjedő súlyban) 53-54 krajc árig.

Sertéslétszám: 1897. évi július 25-ik napján volt készlet 30.943 darab, 1897 július hónap 26-ik felhajtattott 528 drb, 1897 július hónap 26-ik napján elszállított 321 drb. 1897 július hónap 27-ik napjára maradt készletben 31.150 drb. A hizott sertés üzlet-rányzata változatlan.

Sertés-konsumvásár. A földművelési miniszter a sertéseknek a budapesti sertéskonsum vásárról a vidékre való szállítását rendelet útján beszüntette. A vidékre ezentúl csak Kőbányáról lehet sertéseket szállítani.

CSARNOK.

A prágai ghetto ből.

— Kohn S. zsidó történetei. — Fordította: ifj. Móríc z Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás

A csipkekereskedő.

ÖTÖDIK FEJEZET. 36.

Nap-nap után mind szomorubbant ment az áru piacra, mivel jól tudta, hogy neki ugyan úgy sem lesz vásárlója. Majd azt is meg kellett érnie, hogy rendes vevői egyik a másik után hagyták el, mivel nem szolgálhatott a kívánt árukkal. Megkísérelte azt is, hogy versenytársától, Opermanntól másod kézből szerez be árukat. Bármily csekély haszonnal is megelégedett volna, csak hogy ne üljön tétlenül, csak hogy ne veszítse el minden vevőjét. Hanem Opermann Fülöp semmi hivatottságot nem érezett arra, hogy versenytársnőjét csupa

nemeslelkűségéből a bukásában fenntartsa. Sőt gúnnyal utasította vissza minden kérését, sőt annyira megalázta szerencsétlenségében, hogy megkérdezte azt is, volna-e hajlandósága üzlet helyét neki általbocsátani, mivel szüksége úgy sincs reá, ő pedig az üzletét nagyobbítani akarja.

A derék asszonyka mind maga, mind családja szükségleteit a lehetőkéig megszorította. Midőn az ezüstneműk árát is felérték, akkor eladott minden felesleges ruhaneműt, végül az ünnepi aranyos fejkötőjét is. Elzalogosította a férje halotti kendőjét s a selyem imádkozó köpenyét is. Egyenként elbocsátotta a bolti leányt, a szolgálót s úgy dolgozott, mint valami legutolsó eseléd. — Minden délben kisebbek lettek a porziók, végül napjában már csak egyszer terített s akkor is mindig kisebb-kisebb adagokat. Fogytán volt a fa is. Gyertyát is csak akkor gyújtottak, midőn már teljesen besötétedett. És téli este volt. A kályhában nem ropogott a tűz. Vacsorájuk sem volt. — Bágyadtan pisláskolt a gyertya, mely már leégő félben volt. Az öreg Kalmen előkereste a szekrénykét, melyben azelőtt a gyertyát tartották volt, hanem üres vala az is. Indítványozta tehát, hogy oltásák el a gyertyát, mivel — mondván — sötétben úgy is jobban lehet gondolkozni. Kele megfogadta a tanácsot. A gyermekeket, kik az éhség és hideg miatt sirtak, befektette az ágyba s eloltotta a gyertyákat.

— A hallgatás már nem segít mirajtunk, kezdte végül a sötétben, egyszer mégis csak tisztázni kell a dolgot. Reb Hirsch, a menachme avelim pénztára még mindig nálad van ?

— Igen, mondta Hirsch nyomottan, és miért kérdezed ?

— Most reggel átkell adnod a másik gaboim-nak (elöljáró).

— Mi . . . Miért ? akarta Hirsch inkább zavarában, mint sem hogy tudakozódjék, kérdezni, de még ezt a rövid kérdést sem bírta kinyögni.

— Mert az olyan szegény ember nem tarthat idegen pénzt a házában, kinek sem kenyérre, sem fára nincsen pénze s a kinek éheznek, fáznak a gyermekei. — Úgy-e, ezt Hirschleben magad is belátod ? Hisz te derék s becsületes ember vagy !

Az asszony nyugodt, szelid hangja hasogatta a Hirsch lelkét, meghatottságában még szólni sem volt képes. A szobában teljesen sötét volt. És mivel Kele így nem láthatta, hogy szavai minő hatással voltak férjére, még sürgetőbben mondta :

— Hirsch ! Kedves lelkem, hogy ily szerencsétlenül jártunk, arról nem tehetünk. De amitől Isten örizzen ! ha becsületünket is elveszítjük, ha te idegen pénzhez is hozzányulnál, hogy gyermekeidnek kenyeret vá . . .

Kele nem volt képes tovább folytatni, olyan kemény, olyan nehéz volt az, a mit most mondott, amire most gondolt.

Hát hogy arról mi nem ? tehetünk, Hirsch most hirtelen zokogva így jajdult fel. Hát ki más tett téged s ami szegény, kedves, ártatlan, szép gyermekeinket oly szerencsétlenné, mint én az os toba, szerencsétlen ember ! És oly erősen verte a mellét, hogy csak úgy döngött. Bárcsak megfogadtam volna a tanácsodat, bárcsak itthon maradtam volna, mert ha egy évig a készlet fogyasztottuk volna is, akkor is megmaradt volna a vagyonunk legnagyobb része. Igazad van, még holnap átszámolom a pénzt Reb Schmucl Tauszignak, a gabbe társamnak. Összesen ötvenkilenez forint és har-

minczhat krajczár van nálam. Bechaji rosi (oly igaz, a mint élek), hogy már tegnap felakartam keresni, hanem szégyenkedtem !

— Pedig az nem szégyen, ha a pénzt becsületesen kézhez adod, nyugtatta meg Kele.

— Igen, mondta Hirsch beszédét elhal-kitva, de Reb Schmucl a mézszárszék mellett lakik. A kazov (a mézszáros) pedig tegnap volt itt . . . A pénzt sűrgeti . . . Még nem is mondtam neked Kele — gyermekem ! Miért is büsítottam volna szegény szivedet, eléggé terhes az már így is, hisz kifizetni így se, úgy se tudtad volna . . .

Folyt. köv.

Nyilt-tér.*)

Nyilt levél.

A mohai Ágnes-viz gyógyító képességéről annyi különféle elismervény lett már nyilvánosságra hozva, hogy én is indítatva érzem magamat tapasztalatomat a t. közönségnek, — a tiszta valóságnak szorosan megfelelőleg tudomására hozni.

Évekkel ezelőtt súlyos gyomor-bajban szenvedtem — éveken át nem ehettem egyebet, csekély húslevet és kevés sovány, száraz sült húst. Orvosi tanácsra használtam karlsbadi vizet, és karlsbadi sót, — házi gyógyszerkint erdőn, m-zón található mindenféle mag-, virág-, gaz- és gyom-forrázatot, mind használtam, utóbb csak méreg, nux vomica-féle cseppek voltak képesek fajdalmamat kissé és rövid időre enyhíteni.

Egy rohamos kitörés után orvosilag ajánlatott a mohai Ágnes-viz használata.

Határozottan kijelentem, hogy gyomor-bajom teljesen megszűnt. Isten kegyelme s az Ágnes-viz hatása, hogy egészségi tekintetben kívánni valóm nincs.

Azt mondják « a természet segít ». Am ! ha a természet egymagában segíteni tudott volna, miért nem segített éveken át, míg annyit szenvedtem ?

Elfogadom, hogy a természet könnyíté a víz hatását, de hogy gyógyulásomat különösen és esakis az Ágnes-viz idezte elő, azt hiszem, s ezen hitemben senkinek semmiféle okoskodása meg nem rendit, meg nem gyöngít.

Ma is fogvasztója vagyok az Ágnes-viznek, nem gyógyszerül használok ugyan, de mert azt minden, forga omban levő hasonló külföldi vizek elebe és főlebe helyezem.

Sárvány, 1896. november 22.

Magasházy József.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Gsód alatti kiárulás !

Vb. Faller Gyula csódtömegéhez leltározott

férfi és női divatezikkék

az üzlet helyiségében

(Főpiacz 1901. szám, Seinfeld-ház.)

Julius hó 26-tól, azaz hétfőtől kezdve

beszerzési áron alul

ki fognak árusíttatni.

Tömeggondnok.

